

Αντιλήψεις Νέων Χρηστών Για Τις Σελίδες Κοινωνικής Δικτύωσης

Αναστασία Καπάτου

Δασκάλα, Υπ. Διδάκτωρ ΠΤΝ, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
natassakf@hotmail.com

Περίληψη

Το συγκεκριμένο άρθρο, μελετά τη στάση των νέων χρηστών απέναντι στις σελίδες κοινωνικής δικτύωσης, όπως αυτή αποτυπώνεται στα αποτελέσματα που προέκυψαν από την επεξεργασία δύο ερωτηματολογίων, τη διενέργεια ατομικών συνεντεύξεων συνδυαστικά με την ανάλυση διαδικτυακών διαλόγων, έκτασης 6000 γραμμών, προερχόμενων τόσο από δημόσιου χαρακτήρα συζητήσεις (IRC), όσο και από ιδιωτικού τύπου συνομιλίες (Facebook, MSN). Η συμβολή της παρούσας έρευνας κρίνουμε ότι είναι σημαντική στην καλύτερη κατανόηση των νέων επικοινωνιακών καναλιών, τα οποία συνιστούν το σύγχρονο μοντέλο επικοινωνίας αλλά και στο προφίλ των χρηστών που τα αξιοποιούν

Λέξεις κλειδιά: στάσεις χρηστών, σελίδες κοινωνικής δικτύωσης, έρευνα.

Abstract

This article studies the attitudes of young users towards social networking sites, as reflected in the results arising from the treatment of two questionnaires, conducting individual interviews in combination with the analysis of web dialogues, area of 6000 lines, derived both public character talks (IRC), and by private-conversations (Facebook, MSN). The contribution of this research is considered to be important to a better understanding of new communication channels that constitute the modern communication model but also to the profile of users they make use of them.

Keywords: attitudes of users, social networking sites, research.

1. Σκοπός της ερευνητικής μελέτης

Η παρούσα έρευνα αποσκοπεί στην ανάλυση του κοινωνιολογικού προφίλ των χρηστών ηλικίας 13-25 ετών που λαμβάνουν μέρος σε διαδικτυακές συζητήσεις, το οποίο συνίσταται, αφενός, στη συλλογή κοινωνιολογικού τύπου πληροφορίες που συγκροτούν την ταυτότητα των χρηστών και αφετέρου, στην ανίχνευση των αντιλήψεων των χρηστών αναφορικά με το νέο αυτό επικοινωνιακό κανάλι. Ο απώτερος σκοπός της παρούσας μελέτης συνίσταται στην αποκάλυψη των ιδιαίτερων δομικών χαρακτηριστικών του νέου επικοινωνιακού προτύπου, όπως αυτά αναδύονται από τον τρόπο αξιοποίησής του από τους νέους χρήστες, ώστε να σχηματιστεί μια ολοκληρωμένη εικόνα τόσο του ίδιου του εργαλείου, όσο και των ατόμων που το χειρίζονται.

2. Στάδια ερευνητικής μελέτης

Το συγκεντρωθέν δείγμα γραμμών διαδικτυακών συζητήσεων (6000) αποτελείται από διαλόγους δημόσιου χαρακτήρα, Επίσης, περιλαμβάνονται διαδικτυακές συνομιλίες ιδιωτικού χαρακτήρα, προερχόμενες από την ιστοσελίδα κοινωνικής δικτύωσης Facebook και την εφαρμογή διαδικτυακών συζητήσεων MSN. Επισημαίνεται ότι λόγω του απόρρητου των ιδιωτικών συζητήσεων, η συγκέντρωσή τους έγινε με τη συγκατάθεση των συνομιλητών. Η κοινωνιολογική ανάλυση πραγματοποιήθηκε με την αξιοποίηση των παρακάτω μεθοδολογικών εργαλείων (Cohen & Manion, 1994):

1. Αρχικό στάδιο και προβληματισμός. «Η έρευνα, καμιά φορά, έχει σαν αφετηρία μια γενική και αόριστη ιδέα με τις ερευνητικές υποθέσεις να μην είναι εξαρχής σαφώς και ακριβώς διατυπωμένες. Για το λόγο αυτό ο ερευνητής προβαίνει σε μια προέρευνα, μια προκαταρκτική έρευνα, για να αναγνωρίσει και να δει καλύτερα το ερευνητικό πεδίο» (Βάμβουκας, 2008). Κατά συνέπεια, στη συγκεκριμένη έρευνα διανεμήθηκε σχετικό ερωτηματολόγιο προς τους χρήστες (167 στον αριθμό), στην επεξεργασία του οποίου βασίστηκε η κατασκευή του βασικού ερωτηματολογίου, το οποίο διενεμήθη στο επόμενο βήμα της ερευνητικής πορείας. Η απόκλιση ανάμεσα στον αριθμό του δείγματος της προέρευνας με εκείνο της κυρίως έρευνας οφείλεται ακριβώς στο γεγονός ότι η προέρευνα αποσκοπεί στη βολιδοσκόπηση του ερευνητικού τοπίου από την ερευνήτρια.

2. Κυρίως έρευνα. Στο παρόν στάδιο πραγματοποιήθηκε η κατασκευή του βασικού ερωτηματολογίου, (δείγμα 250 ατόμων). Το ερωτηματολόγιο απαρτίζεται από δύο τμήματα: στο πρώτο μέρος περιλαμβάνονται 17 ερωτήματα που αποσκοπούν στη συλλογή κοινωνιολογικού χαρακτήρα πληροφορίες για τους χρήστες της διαδικτυακής συνομιλίας, μέσα από ένα συνδυασμό τύπων ερωτήσεων, όπως κλειστού τύπου (6), ανοικτού τύπου (4) και πολλαπλής επιλογής (7). Παράδειγμα αντίστοιχης ερώτησης παρατίθεται στον πίνακα 1. Ενώ, στο δεύτερο μέρος, δια μέσω απαντήσεων των υποκειμένων σε 60 δηλώσεις που αφορούν στο ίδιο το επικοινωνιακό κανάλι, όπως αυτές αποτυπώνονται σε πεντάβαθμη κλίμακα στάσεων (1. Διαφωνώ απολύτως, 2. Διαφωνώ, 3. Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ, 4. Συμφωνώ, 5. Συμφωνώ απολύτως), διατυπώνεται η στάση τους απέναντι στο ίδιο το επικοινωνιακό κανάλι.

3. Συνεντεύξεις. Πραγματοποιήθηκαν 25 ατομικές ημιδομημένες συνεντεύξεις Ενδεικτικά, αναφέρονται ορισμένες από τις ερωτήσεις που περιλαμβάνονταν στη συνέντευξη: α) Μιλάς μέσω διαδικτύου από τον υπολογιστή στο σπίτι, από internet cafe ή από αλλού; Για ποιο λόγο; β) Γιατί επικοινωνείς μέσω διαδικτύου; γ) Πόσο χρόνο την ημέρα αφιερώνεις για chat; δ) Προσπαθείς να κάνεις νέους φίλους; Με ποιους τρόπους; ε). Έρχεσαι σε επαφή και με άλλα πρόσωπα που γνωρίζεις στις ιστοσελίδες κοινωνικής δικτύωσης ή επικοινωνείς μόνο με τους φίλους σου; στ) Θα δεχόσουν συνάντηση με κάποιον/α που γνώρισες μέσα από

την ιστοσελίδα κοινωνικής δικτύωσης; Γιατί; ζ). Κατά τη γνώμη σου δημιουργείται ουσιαστική σχέση μέσω του διαδικτύου; Γιατί;
 Η επιλογή των υποκειμένων της συνέντευξης πραγματοποιήθηκε με τυχαίο τρόπο με κριτήριο την ηλικία τους (13-25). Τα αποτελέσματα που προέκυψαν από την επεξεργασία των συνεντεύξεων ταυτίστηκαν σε μεγάλο βαθμό με τα αντίστοιχα του ερωτηματολογίου (κλίμακες στάσεων).

3. Αποτελέσματα έρευνας (ερωτηματολόγια)

Πίνακας 1: Πόσες ώρες ημερησίως κάνετε chat;

		Πλήθος απαντήσεων	Ποσοστό %	Έγκυρο ποσοστό
Σύνολο ωρών	1	76	27,7	31,3
	2	45	16,4	18,5
	3	23	8,4	9,5
	4	85	31,0	35,0
	5	14	5,1	5,8
Δεν απάντησαν		31	11,3	

Πίνακας 2: Δε θα συναντιόμουν στην πραγματική ζωή με κάποιον που γνώρισα μόνο μέσω από το διαδίκτυο

Ηλικία		Πλήθος απαντήσεων	Ποσοστό %	Έγκυρο ποσοστό
13-15	1	12	9,0	9,1
	2	17	12,8	12,9
	3	13	9,8	9,8
	4	27	20,3	20,5
	5	63	47,4	47,7
Δεν απάντησαν		1	,8	
16-20	1	10	11,2	11,5
	2	13	14,6	14,9
	3	29	32,6	33,3
	4	16	18,0	18,4
	5	19	21,3	21,8
Δεν απάντησαν		2	2,2	
20-25	1	2	7,1	7,1
	2	6	21,4	21,4
	3	10	35,7	35,7

4	8	28,6	28,6
5	2	7,1	7,1

Πίνακας 3: Η πολύωρη ενασχόληση με τις σελίδες κοινωνικής δικτύωσης (facebook, msn) κάνει κακό, ιδίως σε άτομα μικρής ηλικίας

Ηλικία	Πλήθος απαντήσεων	Ποσοστό %	Έγκυρο ποσοστό	
13-15	1	11	8,3	8,4
	2	7	5,3	5,3
	3	16	12,0	12,2
	4	31	23,3	23,7
	5	66	49,6	50,4
Δεν απάντησαν	2	1,5		
16-20	1	7	7,9	7,9
	2	5	5,6	5,6
	3	9	10,1	10,1
	4	38	42,7	42,7
	5	30	33,7	33,7
20-25	1	1	3,6	3,6
	2	5	17,9	17,9
	3	8	28,6	28,6
	4	10	35,7	35,7
	5	4	14,3	14,3

Πίνακας 4: Οι σελίδες κοινωνικής δικτύωσης έχουν ωραίο περιβάλλον και πολλές εφαρμογές

Ηλικία	Πλήθος απαντήσεων	Ποσοστό %	Έγκυρο ποσοστό	
13-15	1	9	6,8	6,9
	2	6	4,5	4,6
	3	24	18,0	18,3
	4	50	37,6	38,2
	5	42	31,6	32,1
Δεν απάντησαν	2	1,5		
15-20	1	3	3,4	3,4
	2	3	3,4	3,4
	3	29	32,6	33,3
	4	36	40,4	41,4

	5	16	18,0	18,4
Δεν απάντησαν		2	2,2	
20-25	0	1	3,6	3,6
	1	2	7,1	7,1
	2	2	7,1	7,1
	3	7	25,0	25,0
	4	13	46,4	46,4
	5	3	10,7	10,7

Πίνακας 5: Μου αρέσει που στο διαδίκτυο επικοινωνώ με τους φίλους μου

	Ηλικία	Πλήθος απαντήσεων	Ποσοστό %	Έγκυρο ποσοστό
15-20	1	13	9,8	9,8
	2	3	2,3	2,3
	3	13	9,8	9,8
	4	52	39,1	39,1
	5	52	39,1	39,1
15-20	1	4	4,5	4,5
	2	4	4,5	4,5
	3	26	29,2	29,2
	4	30	33,7	33,7
	5	25	28,1	28,1
20-25	1	1	3,6	3,6
	2	1	3,6	3,6
	3	9	32,1	32,1
	4	16	57,1	57,1
	5	1	3,6	3,6

4. Συζήτηση αποτελεσμάτων

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα 1 οι νέοι χρήστες καταναλώνουν 4 ώρες ημερησίως κάνοντας chatting. Αυτό είναι ένα αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα αναλογιζόμενοι το ήδη επιβαρυνμένο καθημερινό πρόγραμμα των ηλικιών που εξετάζουμε από σχολικές και εξωσχολικές δραστηριότητες. Παρόμοια έρευνα (Κατερέλος & Παπαδόπουλος 2006-2007) καταγράφει ως μέσο χρόνο χρήσης του chat από μαθητές/μαθήτριες γυμνασίων και λυκείων τις 3 ώρες, ενώ σε άλλη έρευνα (Τσουβέλα και Γιωτάκο 2011) αναφέρεται ως μέσος χρόνος που περνούν οι νέοι κάνοντας διαδικτυακές γνωριμίες τις 3,71 ώρες, ενώ η συμμετοχή τους σε χώρους συζητήσεων φτάνει και τις 2,50 ώρες. Στη συνέχεια, τα αποτελέσματα που

αποτυπώνονται στους πίνακες 3 και 4 καταδεικνύουν την καχυποψία των νέων χρηστών απέναντι στις ιστοσελίδες κοινωνικής δικτύωσης. Μάλιστα, η ανασφάλεια αυτή είναι αντιστρόφως ανάλογη με την ηλικία των χρηστών (μικρότερη ηλικία – μεγαλύτερη ανασφάλεια, βλ. πίνακας 3). Ειδικότερα, στον πίνακα 3 καταγράφεται η ανασφάλεια των χρηστών αναφορικά με την ποιότητα των σχέσεων που διαμορφώνονται στο διαδίκτυο (Παπάνης, 2008). Στον πίνακα 4 εκφράζεται η συνειδητοποίηση των χρηστών για τους κινδύνους που εγκυμονεί η πολύωρη ενασχόληση με τις ιστοσελίδες κοινωνικής δικτύωσης. Την άποψη αυτή ασπάζεται το σύνολο των ηλικιών που πήραν μέρος στην έρευνα με τις μικρότερες ηλικίες να συμφωνούν περισσότερο σε σχέση με τις μεγαλύτερες. Στους επόμενους δύο πίνακες (4 και 5) διατυπώνεται η θετική στάση των χρηστών για τα κοινωνικά δίκτυα και δύο από τους λόγους που τα χρησιμοποιούν. Ο βασικότερος είναι η δυνατότητα που προσφέρουν στους χρήστες για επικοινωνία με τους φίλους τους. Είναι γνωστή η ανάγκη των νέων για επικοινωνία με τους φίλους τους (Pombeni, Kierchler & Palmonari, 1990) και η ανάγκη για συναισθηματική ικανοποίηση μέσω αυτών (Larson & Richards, 1991). Τα ερευνητικά δεδομένα (Παπάνης, 2008) αναφέρουν ως πρώτο λόγο χρήσης του Facebook την επικοινωνία με φίλους (βλ. επίσης Μπράτιτσης & Κυρίδης, 2010) και ως δεύτερο το πολυλειτουργικό περιβάλλον της ιστοσελίδας.

Βιβλιογραφία

- Cohen, L., Manion, L. (1997). Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας. Μητσοπούλου, Χ. Φιλοπούλου, Μ. (μτφ.), Αθήνα: εκδ. Έκφραση.
- Larson, R., & Richards, M.H. (1991). Daily companionship in later childhood and early adolescence: changing developmental contexts. *Child development* 62,284-300.
- Pombeni, J.L., Kierchler, E., & Palmonari, A., (1990). Identification with peers as a strategy to muddle through the troubles of the adolescent years. *Journal of Adolescence*, 13,351-370
- Βάμβουκας, Μ., (2008). Εισαγωγή στην ψυχοπαιδαγωγική έρευνα και μεθοδολογία. Αθήνα: Γρηγόρη, σελ.167.
- Κατερέλος, Γ., Παπαδόπουλος, Π. (2006). Δημιουργική και ασφαλής χρήση του διαδικτύου από νέους και νέες έως 18 ετών. Έρευνα Ινστιτούτου Οπτικοακουστικό Μέσων.
- Μπράτιτσης, Θ., & Καρασπύρου, Ι., & Κυρίδης, Α., (2010). Ιστοχώροι κοινωνικής δικτύωσης: Απόψεις εφήβων για ζητήματα ασφάλειας και ενημέρωσης. 7^ο Συνέδριο ΕΤΠΕ, Κόρινθος, Σεπτέμβριος 2010.
- Παπάνης, Ε., (2008). Έρευνα για το facebook. Ανακτήθηκε στις 8/5/2011 από www.aegean.academia.edu/EfstratiosPapanis/blog/44371/----facebook
- Τσουβέλας, Γ., Γιωτάκος Ο., (2011). Χρήση διαδικτύου και παθολογική εμπλοκή με το διαδίκτυο. *Ψυχιατρική* 22:221-230.